

STATSMINISTER GRO HARLEM BRUNDTLAND

GRUPPEMØTE 8.4.1981

Etter landsmøtet.

1. Vi er startklare og ser fremover.

Hvordan kan vi nå best dra nytte av det politiske grunnlaget som landsmøtet og programmet har gitt?

Det må være vårt viktigste spørsmål til oss selv.

Dessuten: Vise sammenhengen og helheten i vår politikk, prinsipp-program, arbeidsprogram og langtidsprogram.

2

Det er her i Stortinget at den store politiske drakampen vil stå. Men den vil også utfolde seg de borgerlige partier imellom, - ikke bare mellom dem og oss.

2. Vår oppgave er å vise kontrasten mellom mest mulig klare og gjennomtenkte signaler og prioriteringer fra vår side - og de ulike preferansene innenfor den borgerlige leir.

Vi må være på offensiven!

Vi må selv definere vår politikk og presentere den på selvstendig grunnlag, samtidig må vi arrestere forsøk på å skape vrengebilder av vår politikk.

3. Landsmøtet og de endelige vedtak av våre programmer utgjør det viktigste grunnlag for vår kommende valgkamp. Programarbeidet ble fulgt opp på landsmøtet med en bred, engasjert og forpliktende debatt. En debatt der partifeller fra forskjellige ledd i partiet, fra alle deler av landet og med til dels svært forskjellig bakgrunn, tok del og ga uttrykk for sine meninger.

Det er et solid grunnlag å starte vår valginsats på. Vi har bygd opp et bredt fundament for vårt politiske arbeid i månedene foran oss - og for kommende stortingsperiode.

4. Jeg og mange kvinner med meg både i og utenfor partiet har med glede og interesse merket oss det gjennombrudd som vår kvinnebevegelse fikk på landsmøtet. Nesten 38 % av årets delegater var kvinner. Det ga sitt preg på landsmøtet på flere måter. Det skjedde ikke bare ved at slike merkesaker som kvoterings-spørsmålet og det langsiktige mål av 6-timers arbeidsdag fikk sitt gjennombrudd.

Men også ved at jentene langt sterkere enn
 tidligere engasjerte
 seg i debattene og i det politiske arbeid for øvrig.
 Og ikke bare det, - jeg hadde også inntrykk av at
 det skjedde på et langt bredere felt enn tidligere.
 Våre kvinner sto ikke frem som spesielle forkjempere
 for det som tradisjonelt oppfattes som kvinnepolitis-
 ke saker. De engasjerte seg over hele det politiske
 felt.

5. Det er riktig også å nevne et annet slags gjennom-
 brudd. Distriktene og våre partiavdelinger ute er
 blitt sterkere representert i vår sentrale ledelse.

Det mener jeg er viktig. Det er unødvendig å slå fast
 at de mennesker som blir vist den tillit å bli valgt
 til sentrale verv i Arbeiderpartiet skal oppfatte seg
 selv som representant for alle i partiet. Uansett
 hvilken bakgrunn vi måtte ha og uansett hvilken del
 av landet vi kommer fra må vi forsøke å være åpne
 for kontakt og impulser fra alle interesser i partiet
 og fra samfunnet ellers.

Denne oppgaven kan imidlertid best dekkes med en godt
 differensiert og variert ledelse i partiet.

6. Vi lever i en sterkt omskiftelig tid. Forholdene endres raskt. Yrkes- og samfunnsliv for øvrig er utsatt for sterke press og spenninger. Teknologi og økende kunnskap driver utviklingen raskere fremover.

For å kunne følge godt med og raskt oppfatte nye signaler, kreves det et våkent og *ømfintlig* søker- og mottakerapparat. Det sikrer vi oss best med en bredt sammensatt ledelse. En ledelse sammensatt av mennesker som har levd med i de ulike interessefelt og opplevd distriktenes forhold.

7. En annen viktig side ved årets landsmøte er at partiet nå står mer samlet om vår utenriks- og sikker-

hetspolitikk enn det kanskje har gjort noen gang i etterkrigstiden.

For første gang kom vi gjennom et landsmøte uten noen markering av *sp*littelse i viktige spørsmål i vår sikkerhetspolitikk. Hele partiet, ungdomsbevegelsen og kvinnebevegelsen står sammen om en politikk med hovedvekt på arbeidet for nedrustning og fred. Det har også fått klare utslag i vårt programarbeid for den kommende perioden.

Jeg ser at enkelte spekulerer i ord når det gjelder formuleringene om atomfrie soner. Det skulle det ikke være noe grunnlag for.

La meg så si litt om enkelte av de saker som var oppe til behandling.

rentefradrag.

8. Først prinsippet om å endre den ubegrensede rett til ^{rentefradrag} Formuleringen som ble vedtatt om å endre den nåværende rett til ubegrenset fradrag av gjeldsrenter, hva betyr det?

Alle vet dette ikke er nye tanker i Arbeiderpartiet. Under behandlingen av meldingen om inntektsfordeling og skattepolitikk i 1978 var den ubegrensede fradrag retten et sentralt punkt i vår fraksjons uttalelser. Da var også Senterpartiet og KrF langt på

10

veg mot en forpliktende uttalelse om å gjøre noe med fradrag reglene.

I opplegget til skattereform i 1979 var det et viktig siktemål å komme de negative utslagene av rentefradrag reglene til livs. Vår fraksjon støttet også opp om dette synet i sin innstilling. Det er i tråd med disse forslag og uttalelser vedtaket fra landsmøtet ligger.

Førstkommende fredag vil den nye skattekommisjonen bli oppnevnt i statsråd. Fradrag reglene vil stå helt sentralt i kommisjonens arbeid. Uttalelsen

fra landsmøtet må bli noe av grunnlaget for arbeidet her, ihvertfall for de medlemmer som deler vårt politiske grunnsyn. Men her vil det også bli satt inn i en sammenheng, For skal systemet endres, må vi ha oversikt over de samlede virkningene. Det blir det arbeidet i skattekommisjonen som kan avklare. Det er mange som mener det er taktisk uklokt av Arbeiderpartiet på nytt å ta det skremmende ordet "rentetak" i sin munn. Det tror jeg de har helt rett i. Derfor tror jeg vi skal stå fast ved at vi mener det nåværende system trenger å bli forbedret.

Vi mener det nåværende systemet har urettferdige og urimelige virkninger. At det i stor grad kommer de til gode som hverken fortjener det eller trenger det.

12.

Men la oss huske hva vi skapte av belastninger for oss selv foran valget i 1979. Vi ønsker å finne bedre løsninger gjennom skattekommisjonens arbeid, ikke å skape fryktreaksjoner hos vanlige velgere som kanskje har slitt urimelig hardt for å finansiere en ganske vanlig bolig. Den beste taktikk er å gjøre det som er riktig! Men vi skal samtidig understreke at det vil aldri av Arbeiderpartiet bli lagt opp til ordninger som skal kunne ramme mulighetene for folk til å skaffe seg en tilfredsstillende bolig, og ødelegge deres muligheter til å skaffe den nødvendige økonomiske dekning. Derfor bør vi unngå en debatt om rentetak, som landsmøtet også klart avviste. Det er en debatt som bare opposisjonen kan tjene på.

NORD-NORGE-BANEN

9. Landsmøtet i Arbeiderpartiet vedtok i tilknytning til behandlingen av Arbeidsprogrammet 1982-85 at "det treffes vedtak om videreføringen av Nord-Norge-banen, og planleggingen fullføres".

Samferdselsministeren ga under debatten på landsmøtet uttrykk for noen av sine betenkeligheter om å fatte bindende vedtak om dette, før man var helt klar over konsekvensene: økonomisk, transportpolitisk og samfunnsmessig. Han ga ikke noen uttrykk for noen oppfatning om ja eller nei til videreføringen av banen. Landsmøtet gjorde sitt vedtak med et klart flertall. Det dreier seg om et prinsippvedtak som nå blir fulgt opp på denne måten:

1. At vi i stortingsperioden (82-85) fatter et positivt

14.

prinsippvedtak om at Nord-Norge-banen skal videreføres.

2. Det vil være naturlig at en slik prinsippbeslutning blir framlagt for Stortinget i den melding om "jernbanepolitikken" som er under forberedelse.

3. I denne stortingsperiode (82-85) vil også planleggingsarbeidet bli fullført.

4. Dette opplegget for prinsippbeslutning og framdrift av planarbeidet vil gjøre det mulig for partiet å vurdere saken i tilknytning til arbeidsprogrammet for perioden 1986-89.

6-TIMERSDAGEN

10. 6-timersdagen ble vedtatt som et prinsipielt mål. At vedtaket står i prinsippprogrammet og ikke arbeidsprogrammet betyr at dette ikke er et program mål som vi forplikter oss til i neste periode.

Men når det er tatt med i våre programopplegg, så er det heller ikke noe papir-vedtak som enkelte aviser har hevdet.

Partiet vil ha dette vedtaket med seg, og vi vil kjenne det som en forpliktelse å analysere våre muligheter og de forutsetninger som er nødvendige for å få gjennomført en så betydelig nedskjæring av arbeidstiden. Det

er unødvendig å peke på de positive sider ved en kortere arbeidsdag. Særlig når vi i flere år sterkt har prioritert familie-, barne- og omsorgspolitikken.

Men vi er tvunget til å ta utgangspunkt i de nøkterne realiteter når vi skal vurdere tidspunkt og gjennomføring. I arbeidsprogrammet er det lagt opp til at vi skal utrede de sosiale og økonomiske konsekvenser av nedkortet arbeidstid. Det er en oppgave Regjeringen bør sette i gang.

KJØNNSKVOTERINGEN

11. Etter en innstilling fra organisasjons-komiteen ble det vedtatt at vi i vår partiorganisasjon tok sikte

på en kjønnskvolterung med 40 prosent fordeling. Så langt det er parktisk mulig, heter det i vedtaket.

Dette er også et vedtak som vesentlig vil ha praktisk nytte for å få likestillingen videre. Vi skal imidlertid ikke være så stivbente at vi ødelegger den positive velvilje for likestillingstanken. Der det virkelig er reelle og praktiske problemer som står i veien, får vi være villig til å ta noe tid og omtanke til hjelp.

12. Vi står etter landsmøtet samlet om en helhetlig og fremtidsrettet politikk for 80-årene. Klarere enn noensinne tidligere er forskjellen mellom oss og det

såkalte borgerlige alternativ blitt markert.

Vi har i dag også presentert vårt Langtidsprogram. På pressekonferansen etterpå ble jeg spurt om hva som ville være de klareste skillelinjene til Høyres politikk. Jeg valgte å svare dette: Her har vi presentert vår politikk og vårt opplegg. Vi vil med interesse registrere hva de andre kommer opp med som alternativ eller alternativer. Først da kan vi se klart hva som vil avtegne seg som de mest konkrete konfliktsakene og områdene i den kommende valgkamp. Vi har kommet med vårt utspill. - Vi har sagt hvordan vi vil forstå at samfunnet styres i de kommende fire år. Vi ber om tilslutning til det programmet. Og vi vil gi uttrykk

for vår vurdering av de alternativer som måtte bli presentert her i Stortinget, fra ulike deler av opposisjonen.

70-årene var et av de største reformtiår i norsk historie. Vi fikk betydningsfulle reformer for arbeidsmiljø, sykestrygdsordningen og for det ytre miljø. Vi fikk klare inntektsforbedringer i landbruket. I 70-årene hadde vi også den raskeste vekst som noen gang er registrert.

Inngangen til 80-årene representerer et brudd.

De siste årene er veksten i industrilandene mer enn halvert, mens inflasjon og arbeidsledighet er tredoblet. Mange venter at arbeidsledigheten i den vestlige verden vil passere 30 millioner kommende vinter.

Den forverrede internasjonale situasjon rammer også oss. Viktige næringer får vanskelige arbeidsforhold. Oljeøkonomien kan heller ikke bidra sterkt til vår samlede vekst i de nærmeste år.

Mot denne bakgrunn må vi på den ene siden stimulere veksten i norsk fastlandsøkonomi. Samtidig må vi innstille oss på svak vekst i det innenlandske forbruk.

Norge står nå på nytt overfor den største av politiske utfordringer: å sikre arbeid for alle!

Dette er også likestillingsproblem.

Samtidig skal vi forsvare ordninger som er bygget opp gjennom velferdsstaten og utdype den videre.

Dette maktet vi ved den raske vekst vi hadde i 70-årene, da det ble skapt en kvart million nye arbeidsplasser, der 70 % gikk til kvinner som kom inn på arbeidsmarkedet. Nå er oppgaven vanskeligere fordi veksten blir mindre og fordi de land som kjøper det meste av våre varer har det største økonomiske tilbakeslag.

For å sikre arbeid for alle - som også er den viktigste politikk for å sikre vår livsstandard - er langtidsprogrammet preget av nøkternhet. Alt som er kommet med av nye forslag - og det er mange og viktige - er skjedd ved omprioritering. Alt er nøye budsjettert. Opplegget er stramt. Det er vist stor tilbakeholdenhet. Dette er ikke et program som innbyr til overbud.

Storparten av det som foreslås av reformer, er reformer for dem som er vanskeligst stilt. Det gjelder bedring av levekårene for de dårligst stillede pensjonistene, det gjelder forslaget om adgang til å kombinere arbeid og trygd for dem over 65 år, og det gjelder den økte støtten til barnehagene. Det gjelder retten til ned-

kortet arbeidstid for dem som kan dokumentere særlig behov.

Ikke alle velferdsproblemer kan løses gjennom velferdsstaten. For eksempel er offentlig pensjon nødvendig for å sikre de eldre, men deres kontaktbehov må løses lokalt. For at hele samfunnet skal virke bra, må også de små sosiale fellesskapene - i familiene, på arbeidsplassene, i nærmiljøene og i organisasjonene - også fungere godt for den enkelte.

Samlet sett betyr dette at årene som kommer stiller større krav til den enkelte og til vår evne til å treffe beslutninger i fellesskap. De store gruppene kan ikke vente særlige inntektshøyninger, men vi kan

utvikle velferden videre om alle løfter med. Selve utgangspunktet er at vi ikke er isolerte individer, enkeltbedrifter, eller interessegrupper.

Vi er alle deler av et samfunn som vi får vesentlige goder og rettigheter fra, men som vi også har et ansvar og en forpliktelse overfor. I det neste 10-året blir det mer nødvendig enn noen gang i vår generasjon at vi til fulle tar dette inn over oss, slik at vi i praksis viser omsorg for hverandre og ikke opptrer slik at vi skader de felles interesser vi har.

Langtidsprogrammet betyr ikke reformpause. La meg her avslutte dette med å si som Per Kleppe sa det på pressekonferansen: "Programmet har ikke fått noe

spesielt navn denne gangen, enn det forrige." Et kvalitativt bedre samfunn, passer like godt på det nye.

Vi har mange store saker her i huset i ukene som kommer. Her blir den viktigste politiske arenaen helt fram til juni. Her skapes bildet av oss - og av de andre. Det blir en hard arbeidsdag for oss alle fremover. Men forskjellen på et godt og et dårlig sluttresultat i denne stortingssesjonen kan også bli helt avgjørende for valgutfallet. Vi skulle gjerne kunne møte hverandre her i 5. etg. en tidlig dag i oktober, og konstatere at det var blitt enda litt trangere om plassen!

Vi har passert en del av de vanskelige hinderne frem mot valgdagen.

Ett er likevel sikkert. Vinner vi valget til høsten så vil det være en arbeidsseier.

Vi kan ikke vente oss å få noe gratis. Vi kan ikke stole på at de borgerlige partier og opposisjonen skal gjøre de feil som letter vår situasjon.

De vil også ha makt og innflytelse i de viktige år vi går inn i. De vil også gjøre alt de kan for å oppnå

styringsgrunnlag og regjeringsmakt.

Det er en utfordring vi skal ta med oss. Det er en påminnelse vi hele tiden skal ha med oss i alt vi gjør, fra nå av og fram til valglokalet stenger.

13. Telemark-representantene ble intervjuet av Telemark Arbeiderblad etter landsmøtet og spurt om hva landsmøtet hadde vært for dem. "Vi brukte tida til å lage egen politikk!, sa de. Arbeiderpartiets landsmøte har vært et av de viktigste og beste på mange år. Landsmøtet var et effektivt verksted for politisk arbeid."

Det dekker også mine inntrykk fra landsmøtet. Det var et godt og effektivt arbeidsmøte.